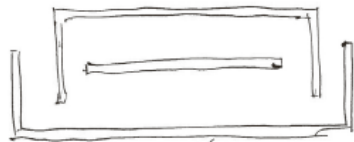

Queer domesticita: prostor, design, každodennost.

PhDr. Ladislav Jackson,
Katedra teorií a dějin umění
Fakulta výtvarných umění VUT

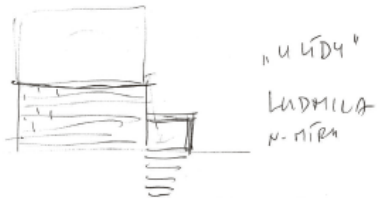

RUDÝ PÁBEL

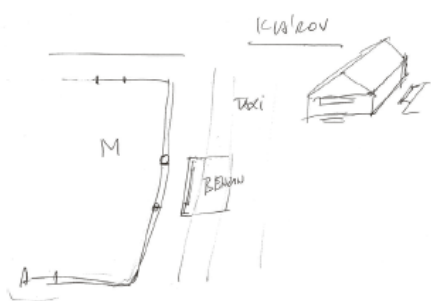
2. Záchod „Rudý ďábel“, půdorys.

4. Záchod „Slepá paní“, vlevo situační plán s půdorysem, vpravo pohled zepředu.

3. Záchod „U Lídy“, nahoře pohled zepředu, dole půdorys.

5. Záchod „Klárov“, situační plán křižovatký s benzínovou pumpou a jednoduchým pisoárem.

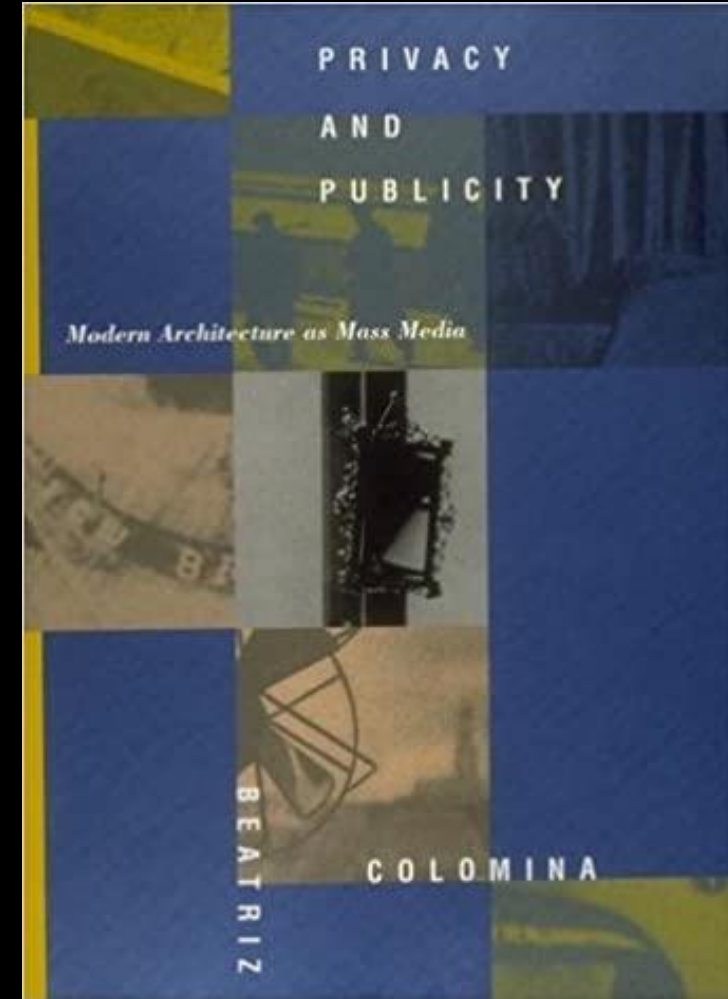

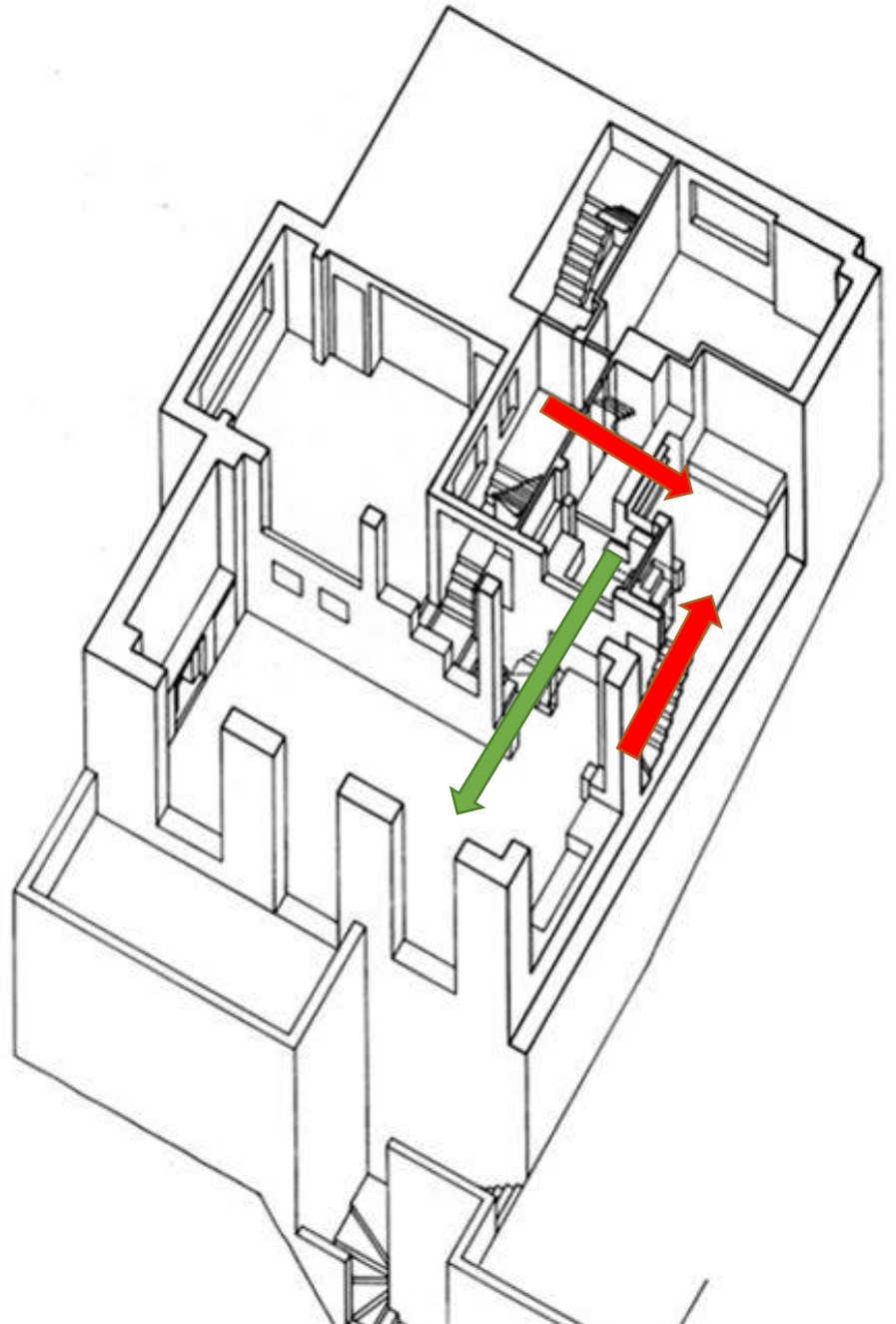
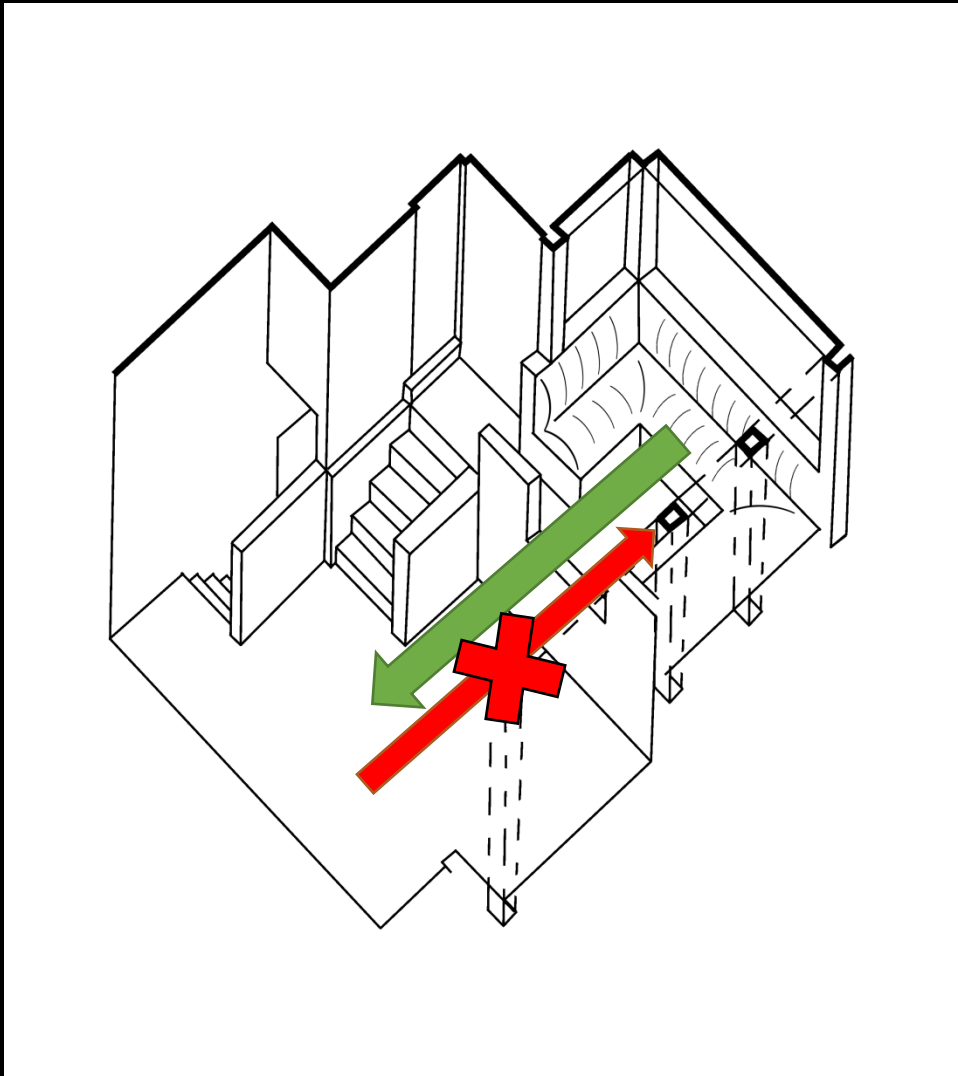
VYSOČAN

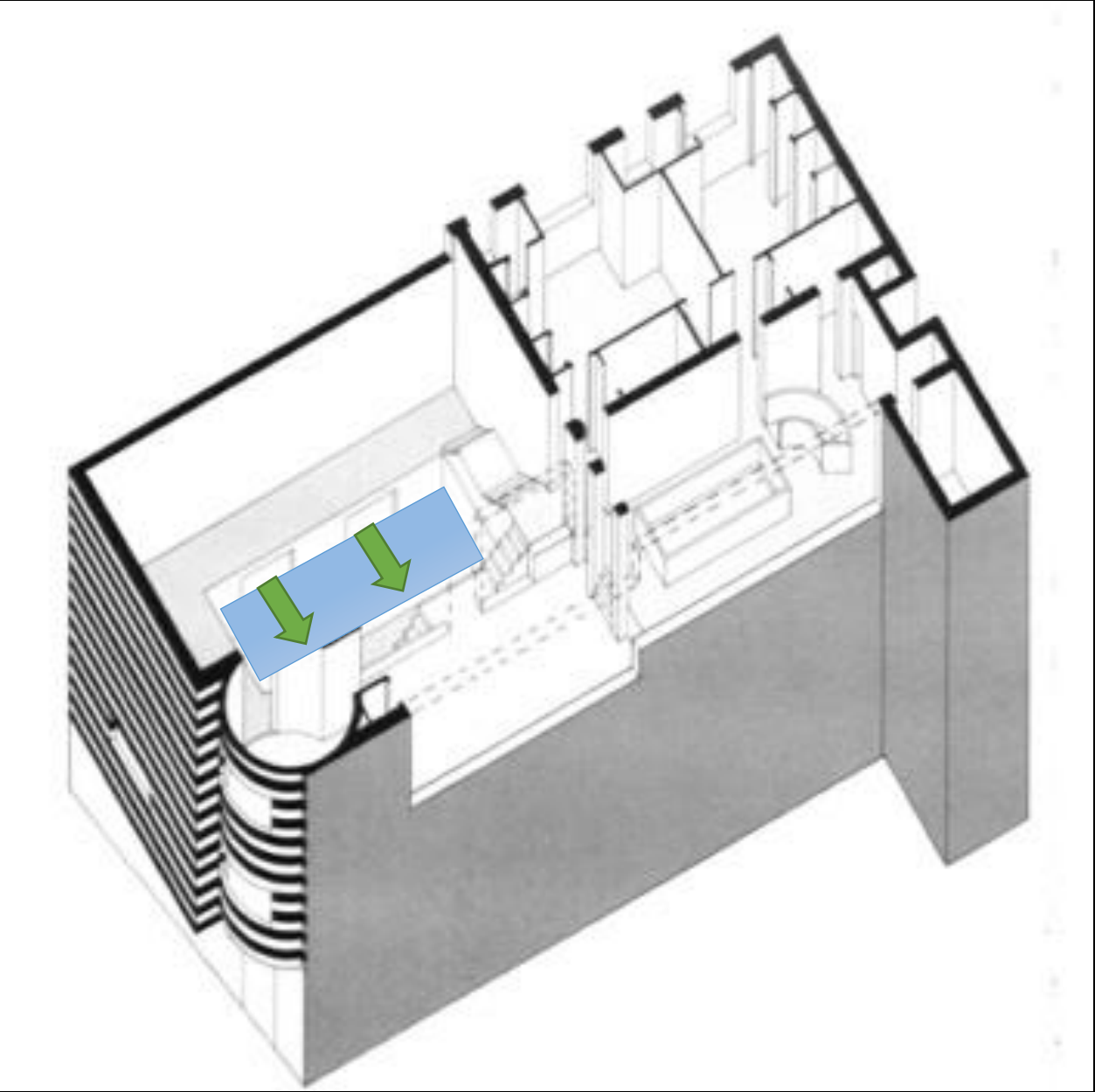
6. Záchod typu „kolotoč“, vlevo pohled zepředu, vpravo půdorys.

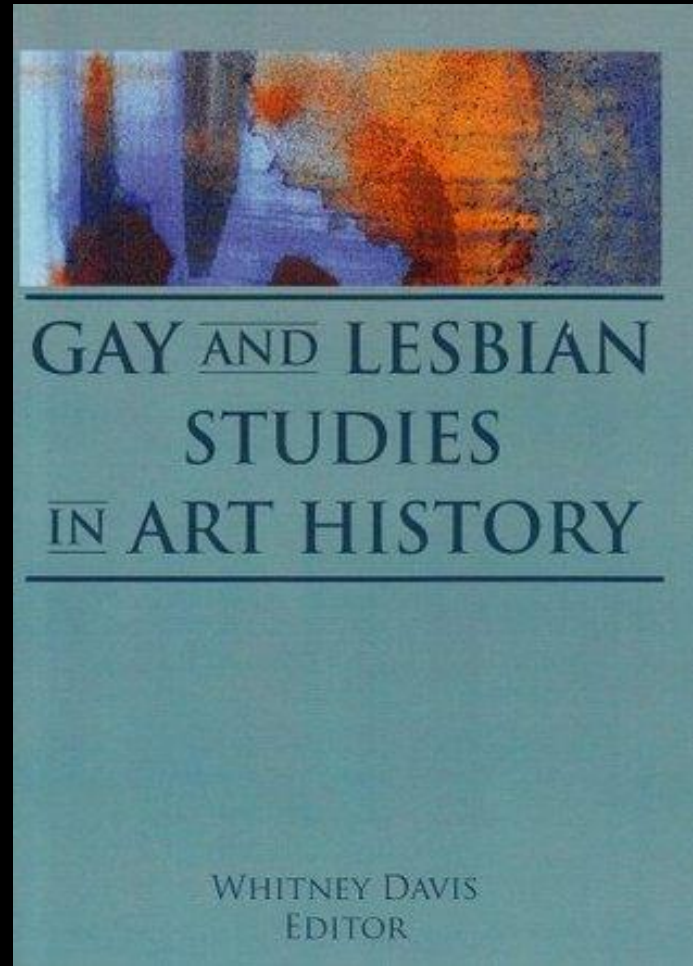
Beatriz Colomina

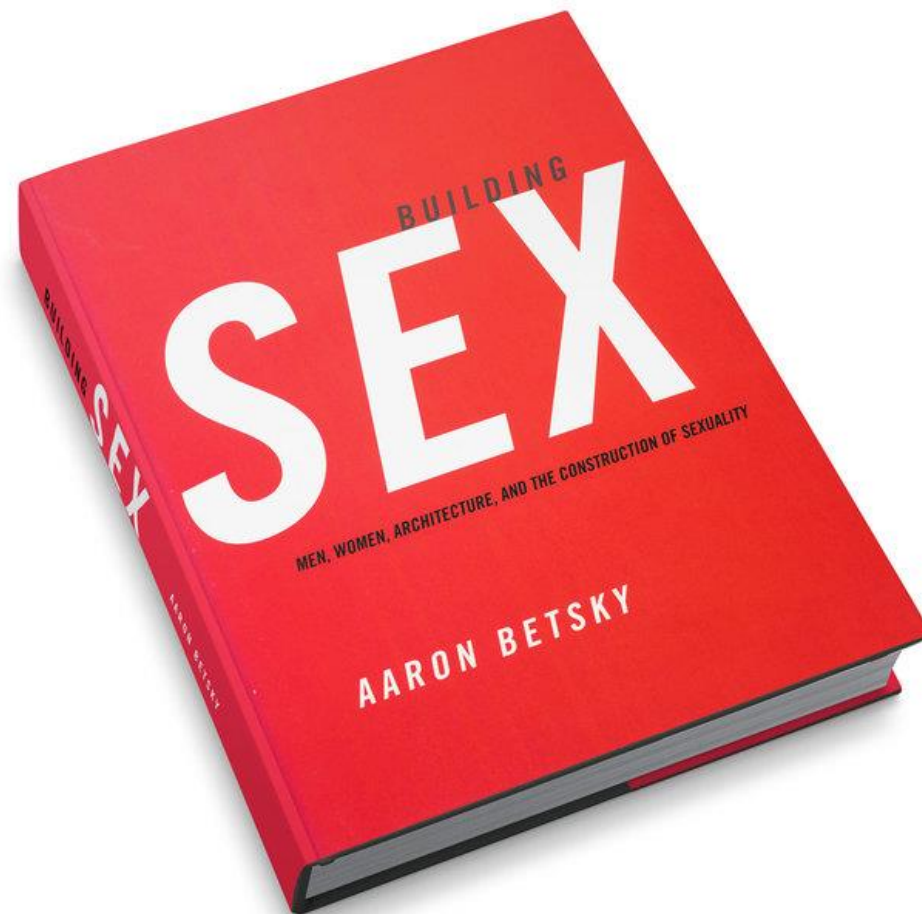

Whitney Davis

Aaron Betsky

- Jan Kotěra, dámský pokoj, asi 1911

- Otakar Novotný, ženský budoár, 1927

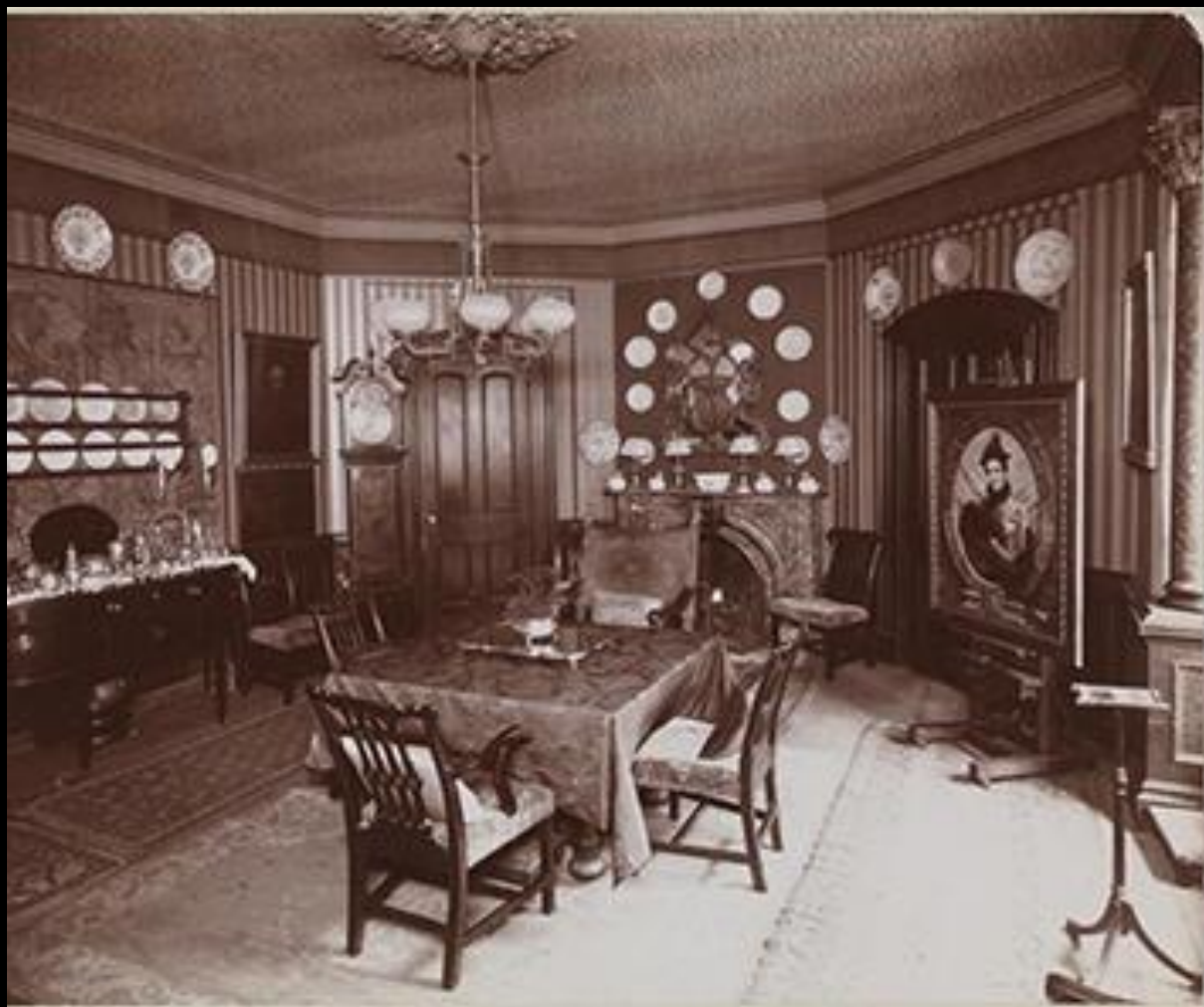

- Adolf Loos: dámský budoár a pánská pracovna, Müllerova vila v Praze, 1928–1930

Queer Space

Architecture and Same-Sex Desire

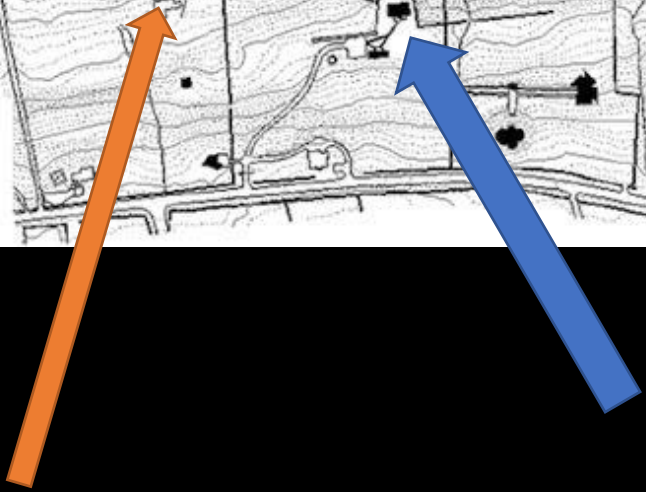
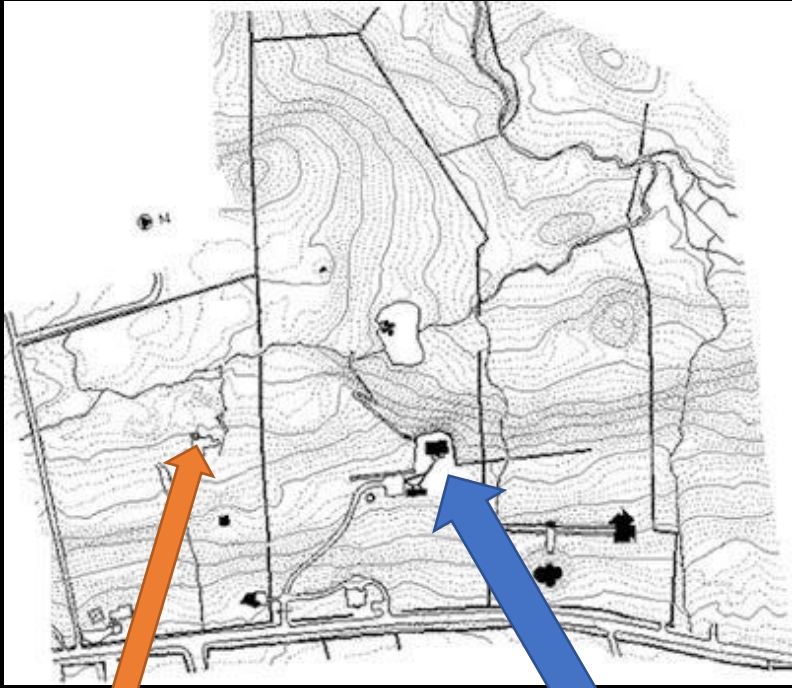
AARON BETSKY

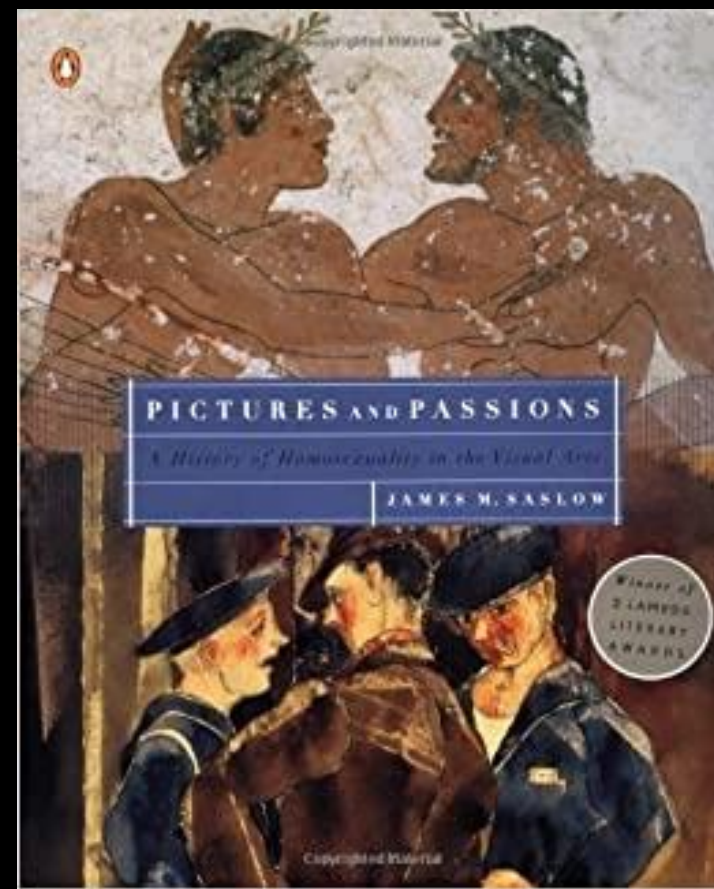
- Elsie de Wolfe, jídelna, 1896 a 1898

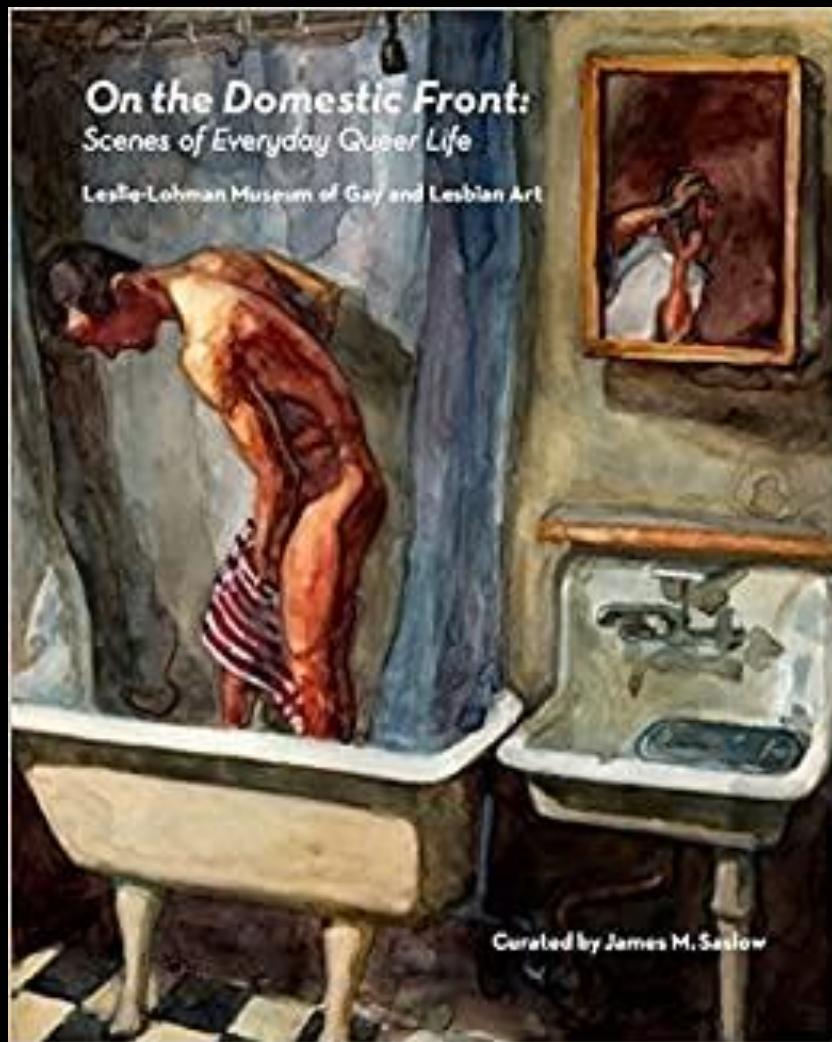

• Skleněný dům Philipa Johnsona, 1949

James Saslow

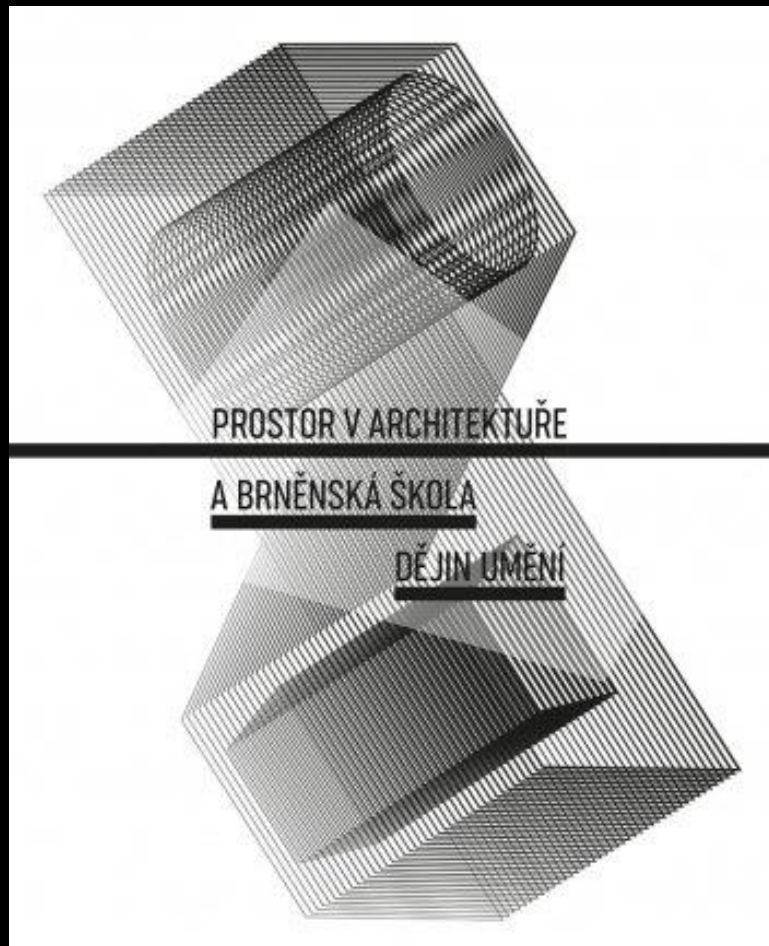

Jindřich Vybíral

Julienne Hanson:
Decoding Homes and Houses

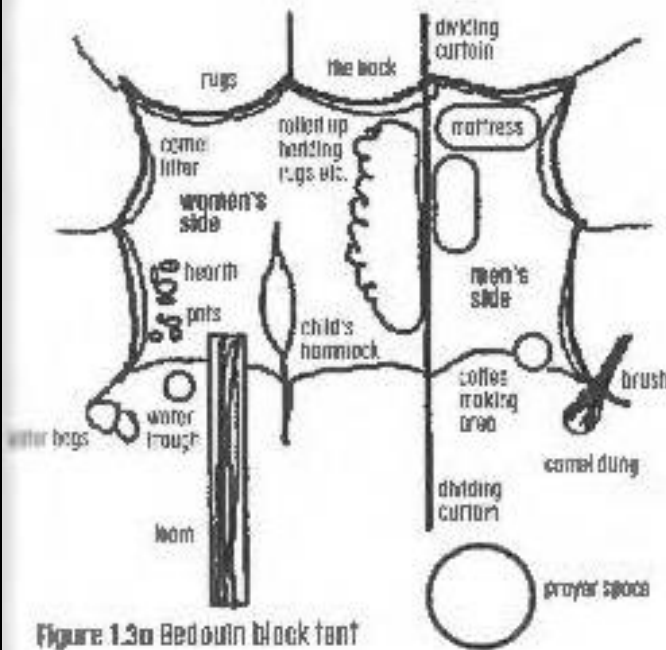

Figure 1.3a Bedouin black tent

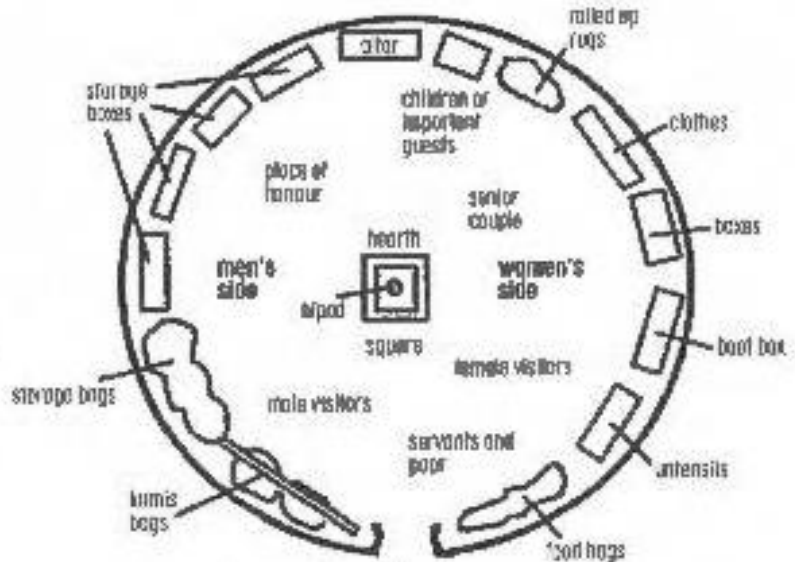

Figure 1.3c Mongolian yurt

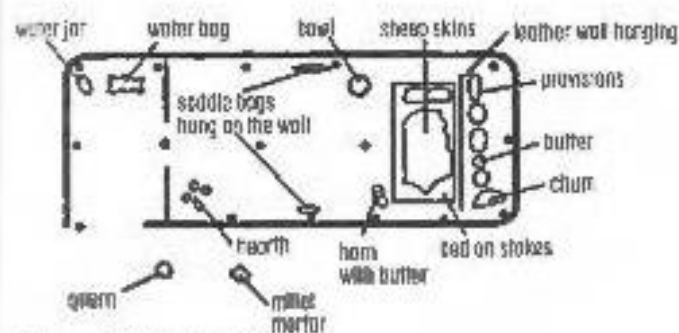

Figure 1.3b Teda mat tent

Karol Radziszewski a QAI

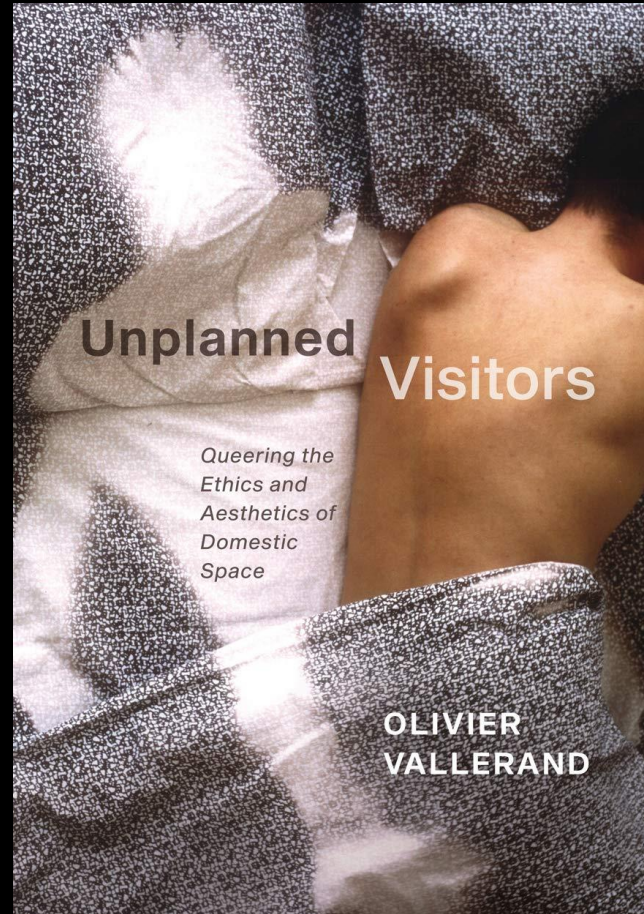

who introduced me to the broader social circles of contemporaneous homosexuals.

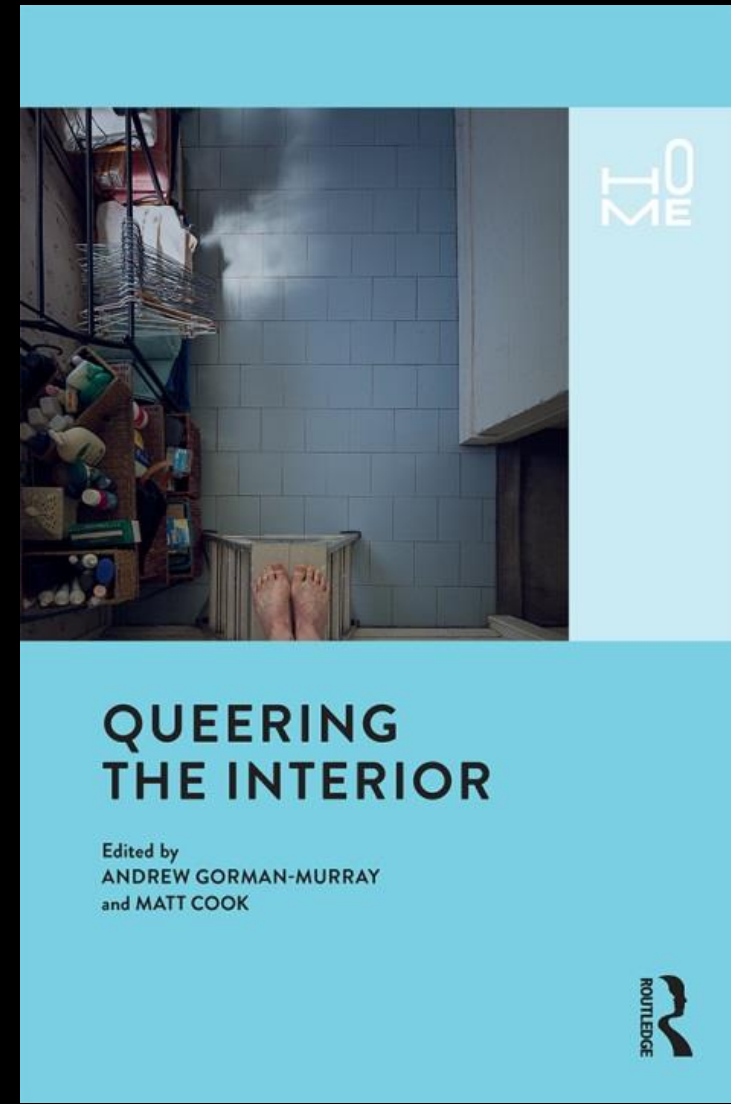
Oliver Vallerand

Sheats–Goldstein Residence, 1961–1963, John Lautner

Matt Cook

Is Architecture Sexy?

SPACES
SEXY
OF DESIRE 5/8/16 - 24/9/2016
PROSTORY
TOLHY

Open

galer
galler

Naked reality:
odhmotnění architektury,
zhmotnění těla.

"Spaces of Desire", Prague, Jaroslav Fragner Gallery
(ARCHITECTURA), 08/05 – 09/29/2018

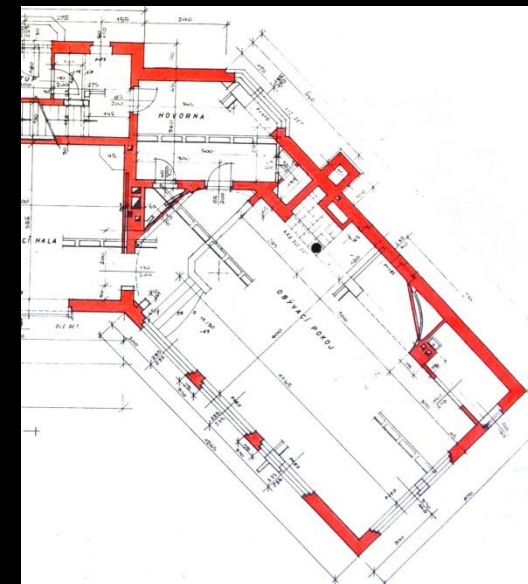
Miloš Havel
(1899–1968)

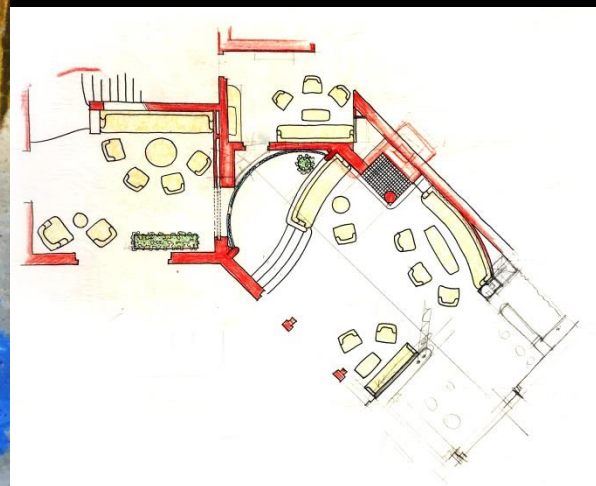
Vladimír Grégr (1901–1943)

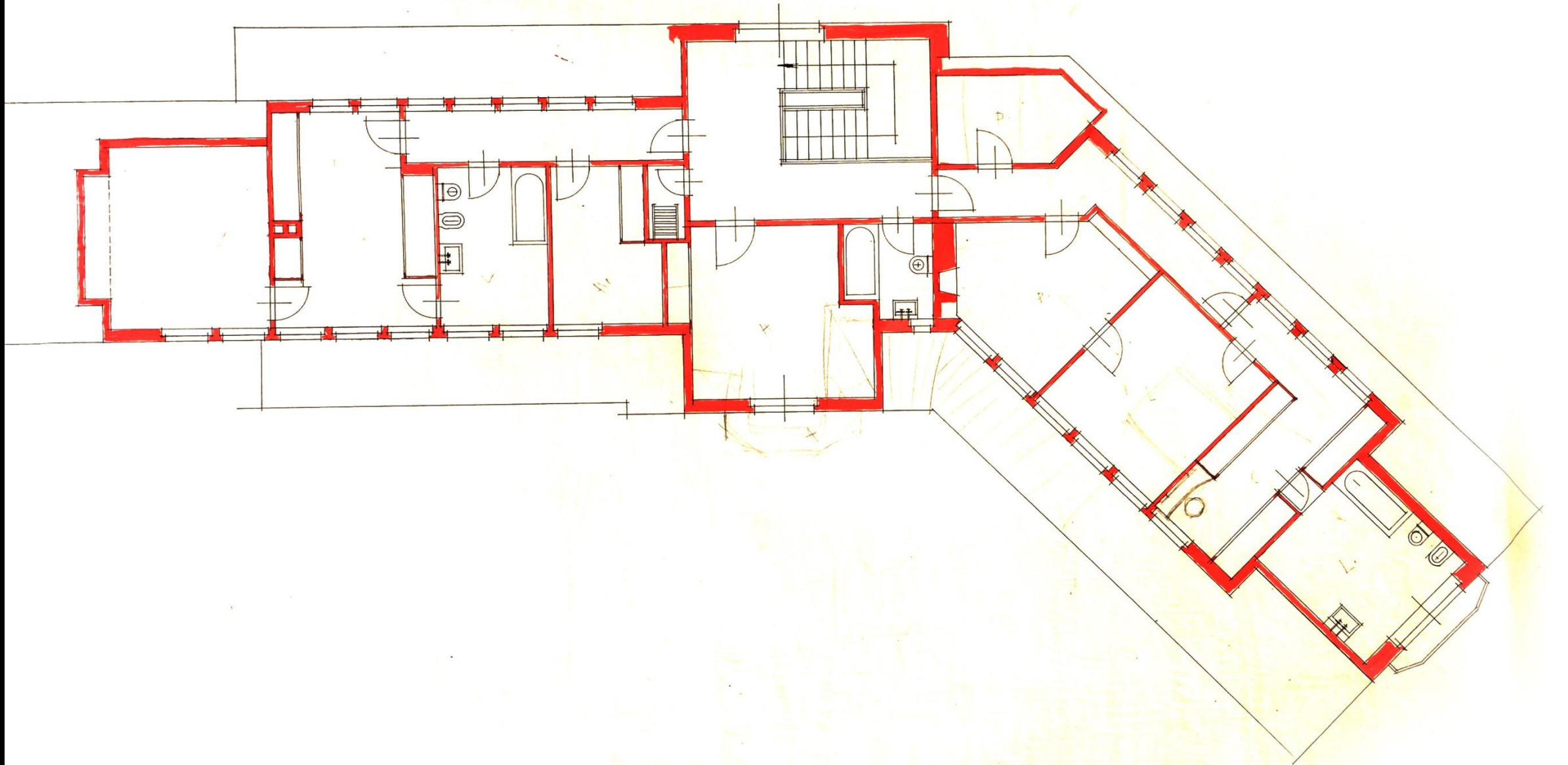

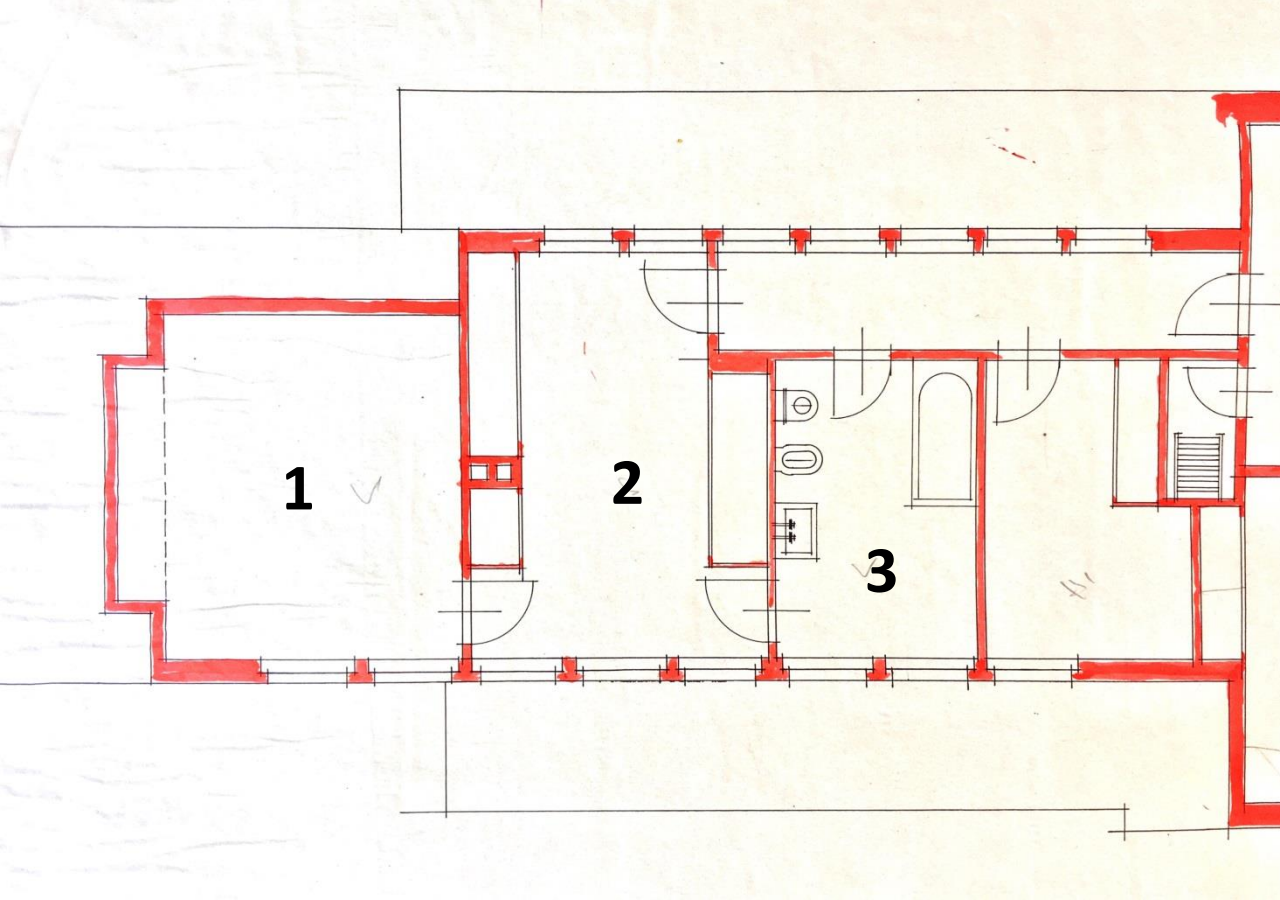
Vladimír Grégr: 1st version of the Living Room

Vladimír Grégr: final version of the Living Room

Vladimír Grégr: 1. patro

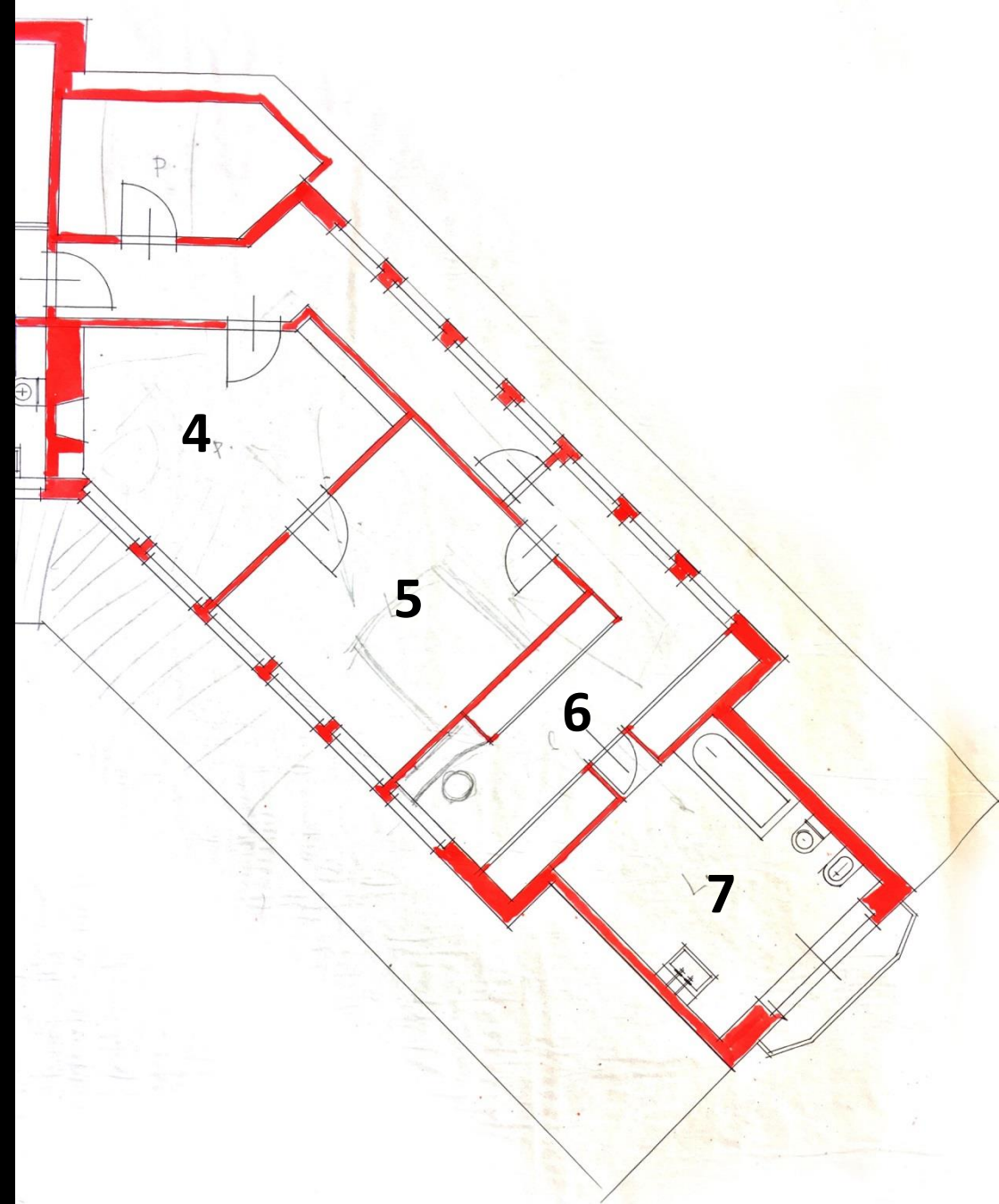

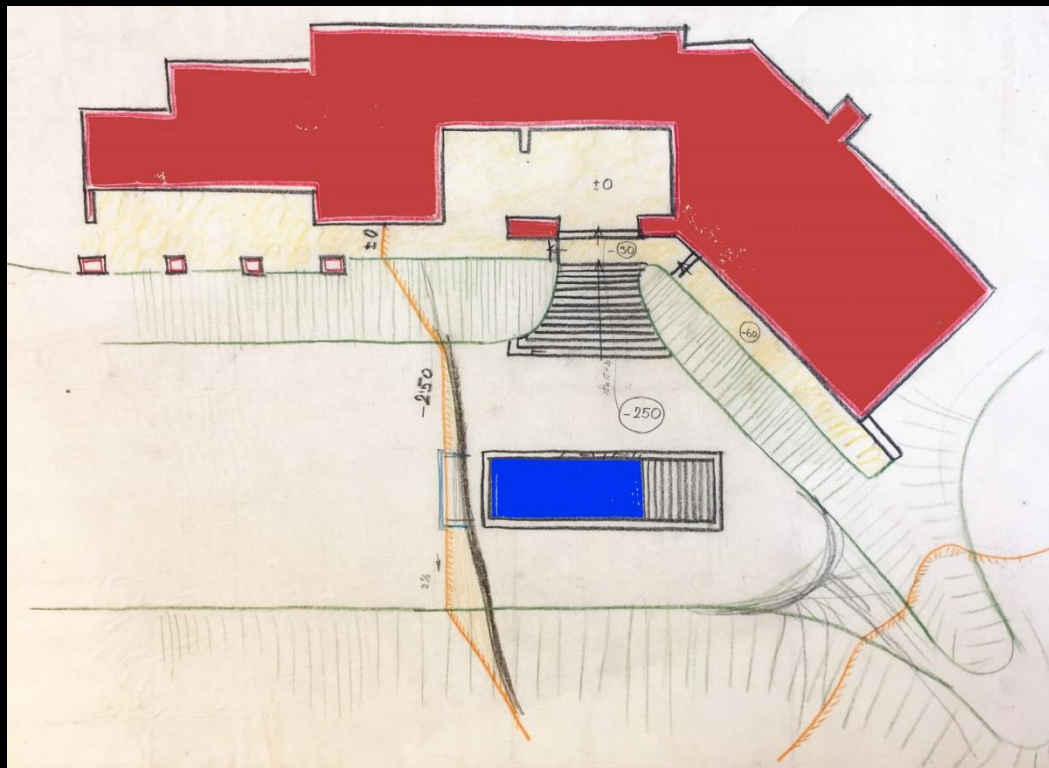
Lady's Wing:

1 — ložnice, 2 — šatna, 3 — koupelna

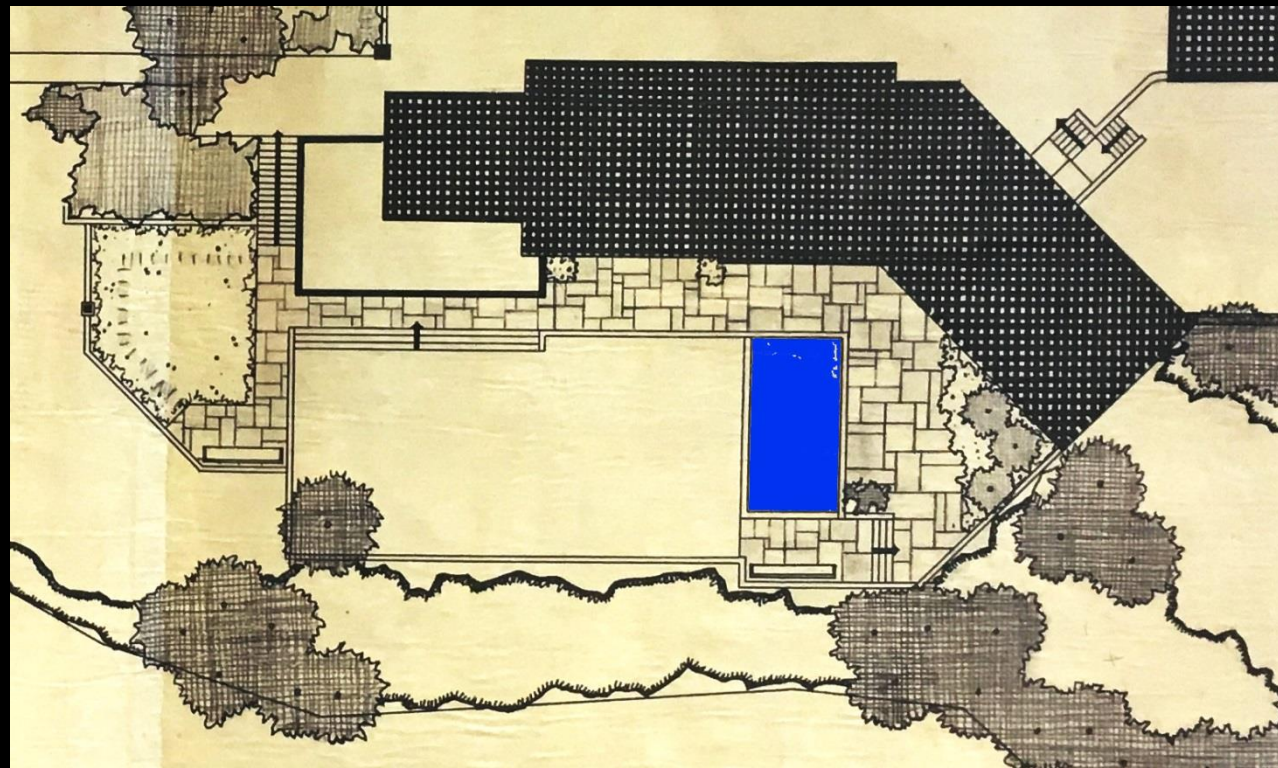
Master's Wing: ložnice, 6 — šatna,

7 — koupelna

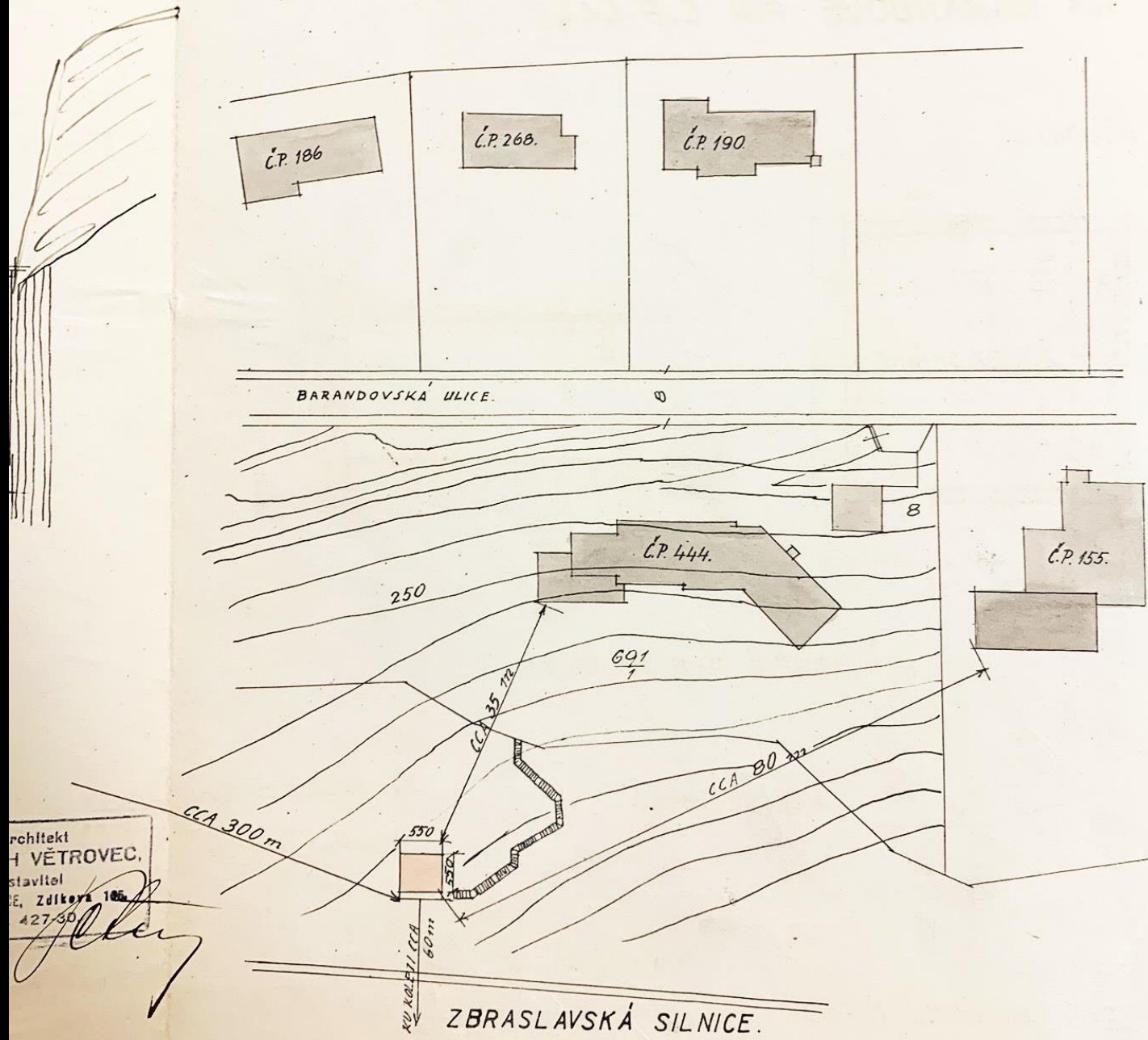

1st version of the swimming pool

Final version of the swimming pool

SITUACE 1:720.

architekt
M. VĚTROVEC,
stavitel
E. Zdíkova 105
427 30

[Handwritten signature]

Jiří Karásek ze Lvovic
(1871–1951)

Wlastimil Hofman: Ganymédes,
1924

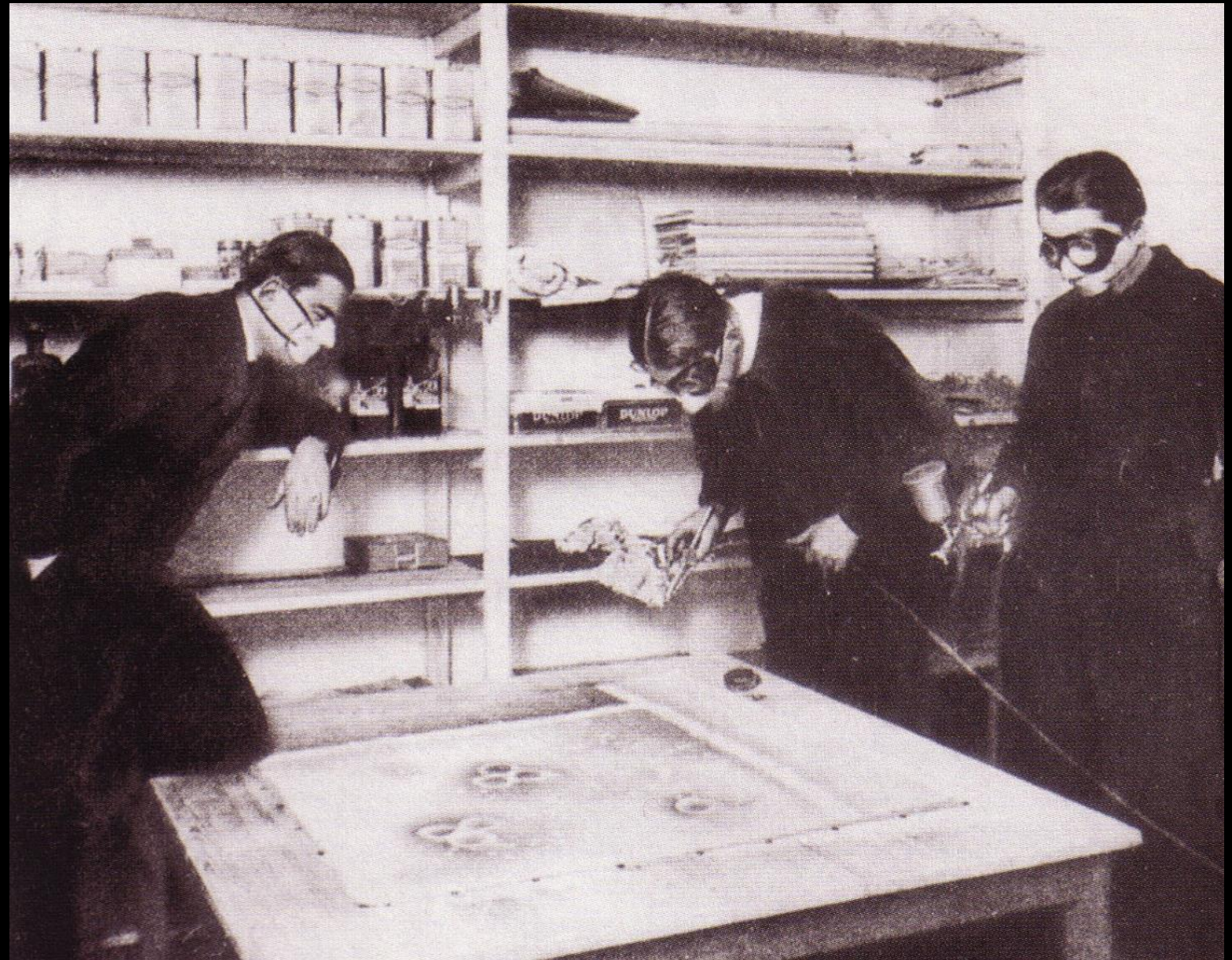
Ladislav Fuks (1923–1994)

Sbírka kuriozit na zámku
Kynžvart

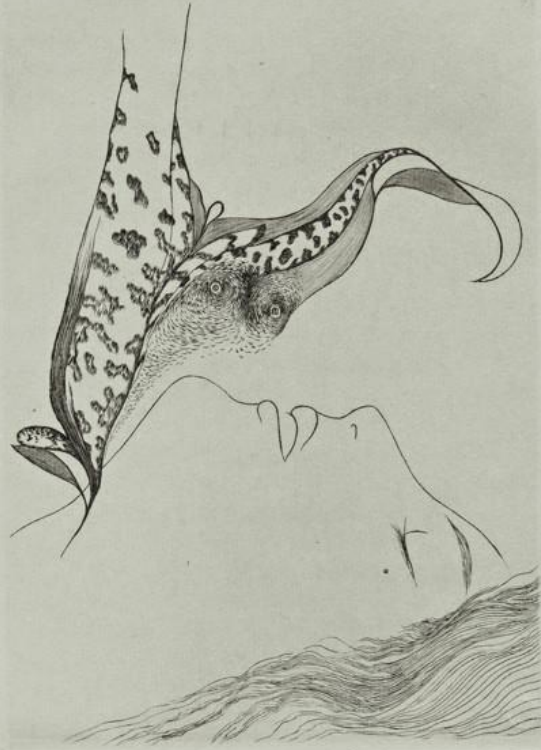
Toyen (1902–1980)

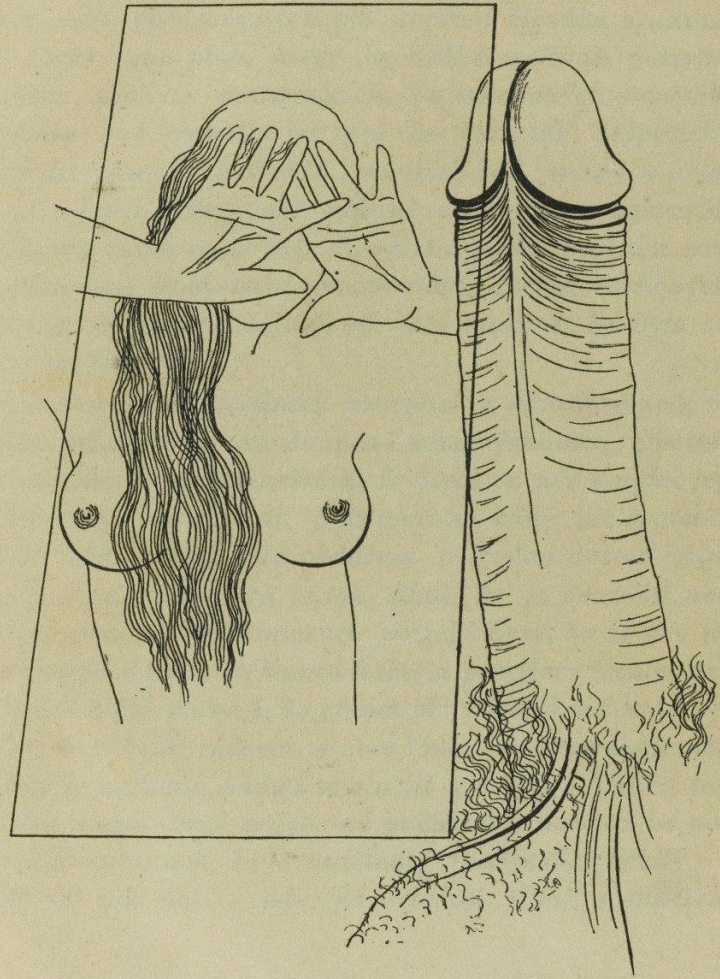
26/69

Tijzen

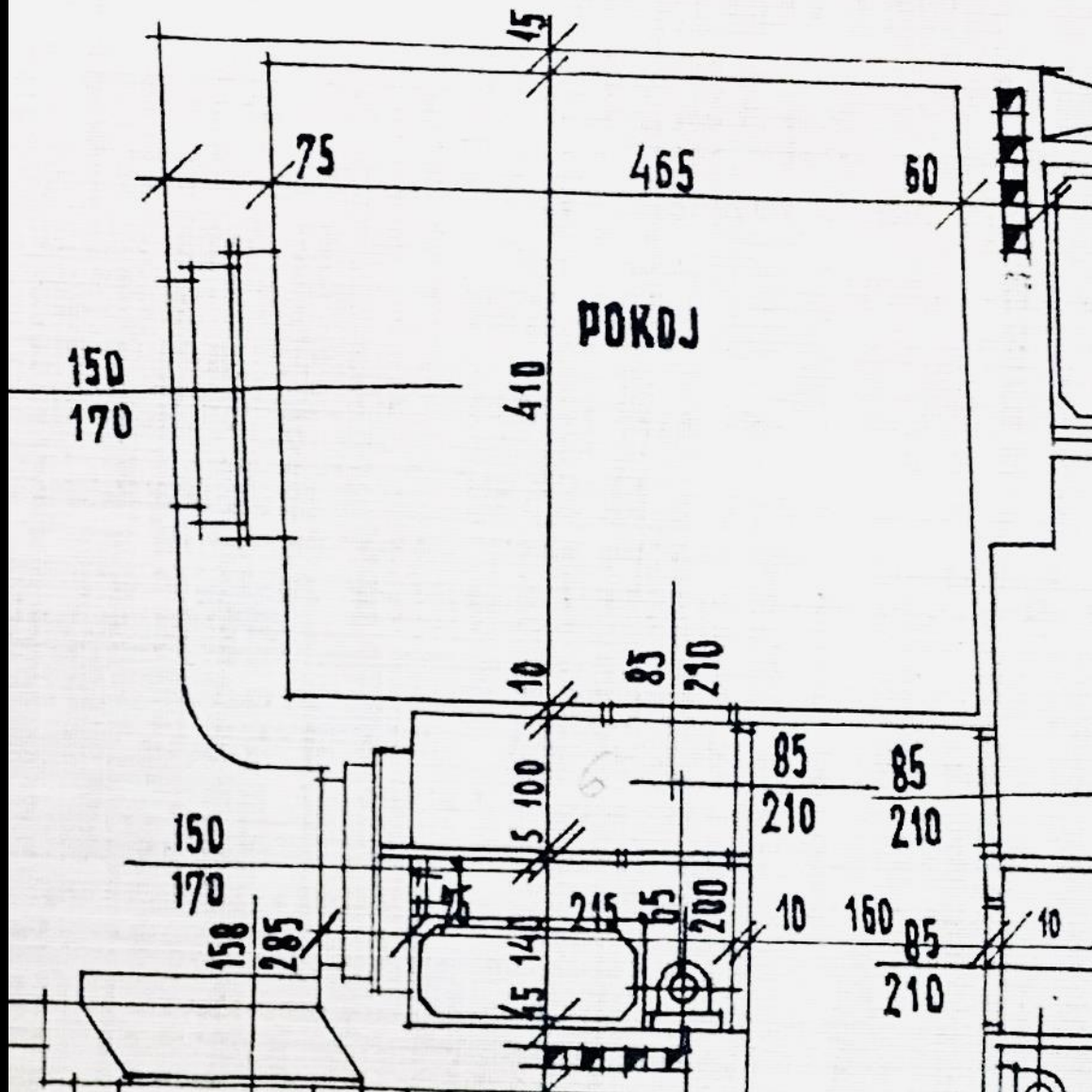
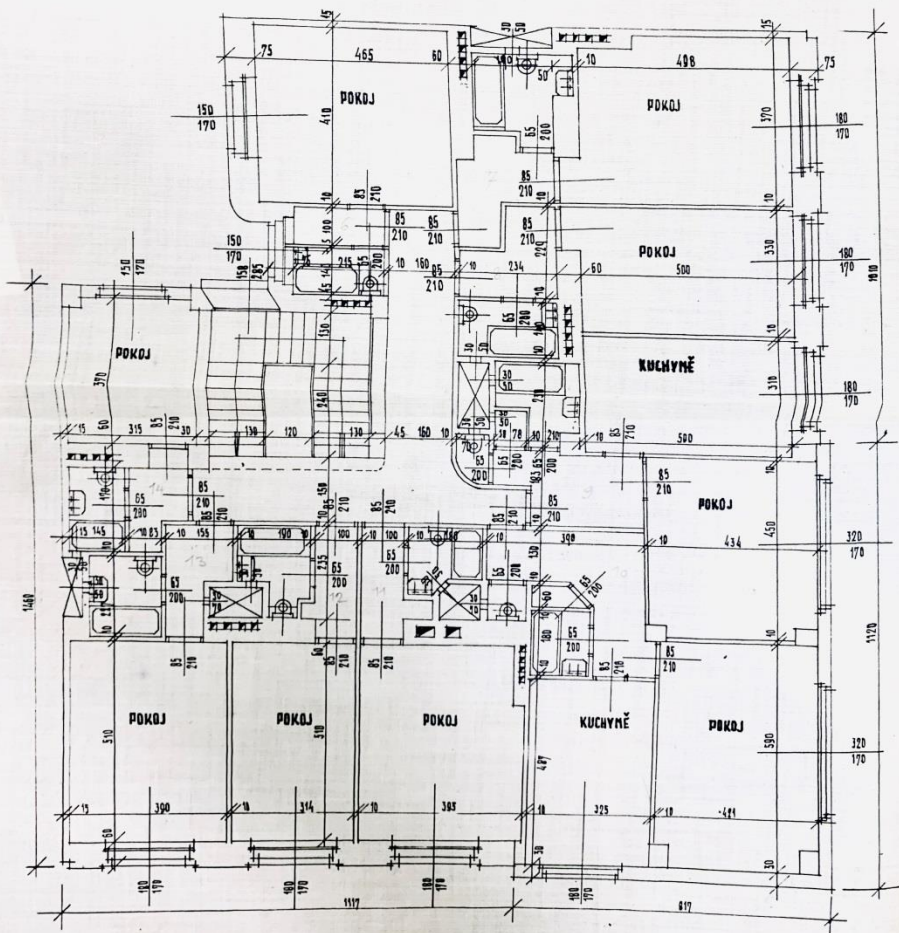
26/69

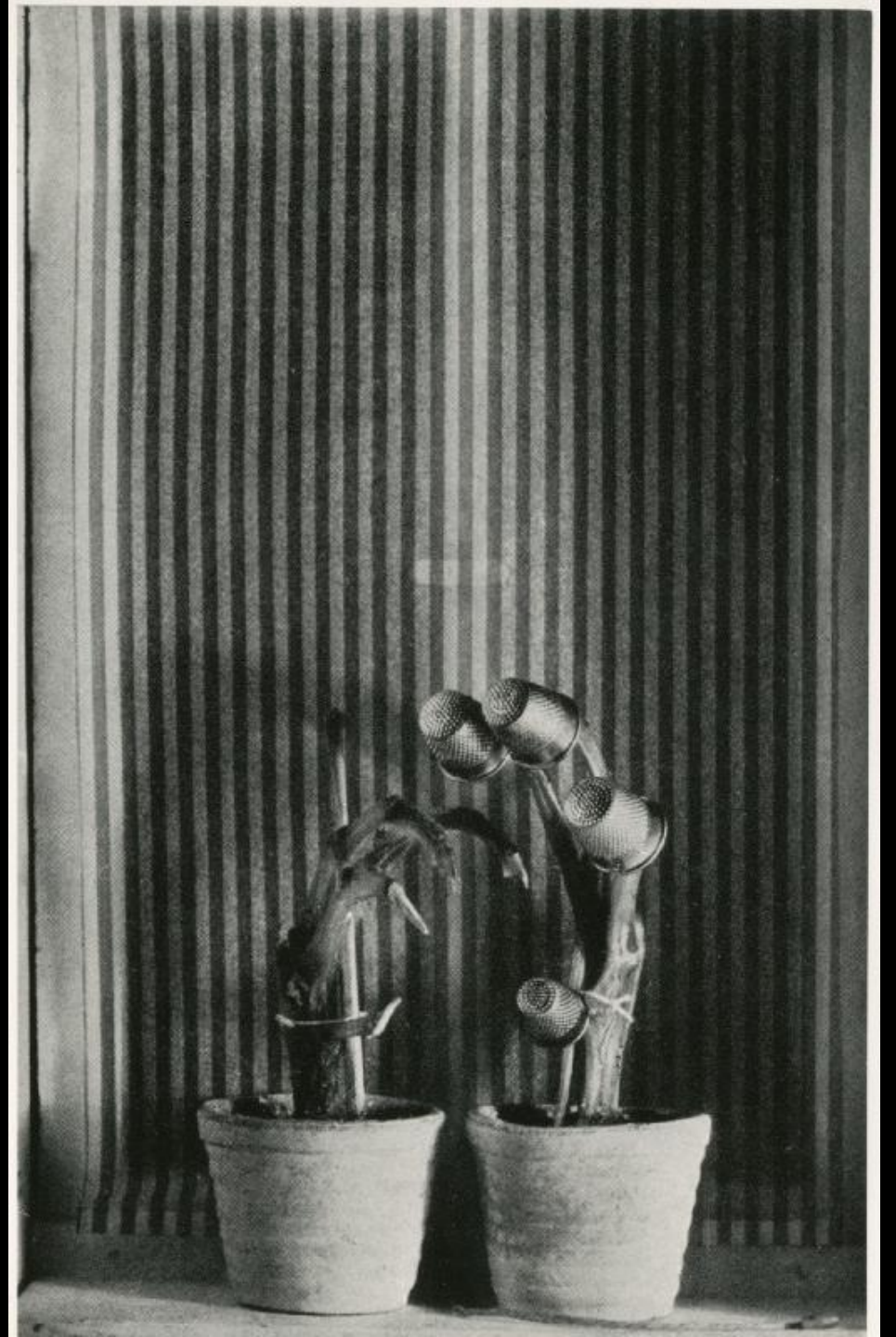
Tijzen

PŘÍZEMÍ

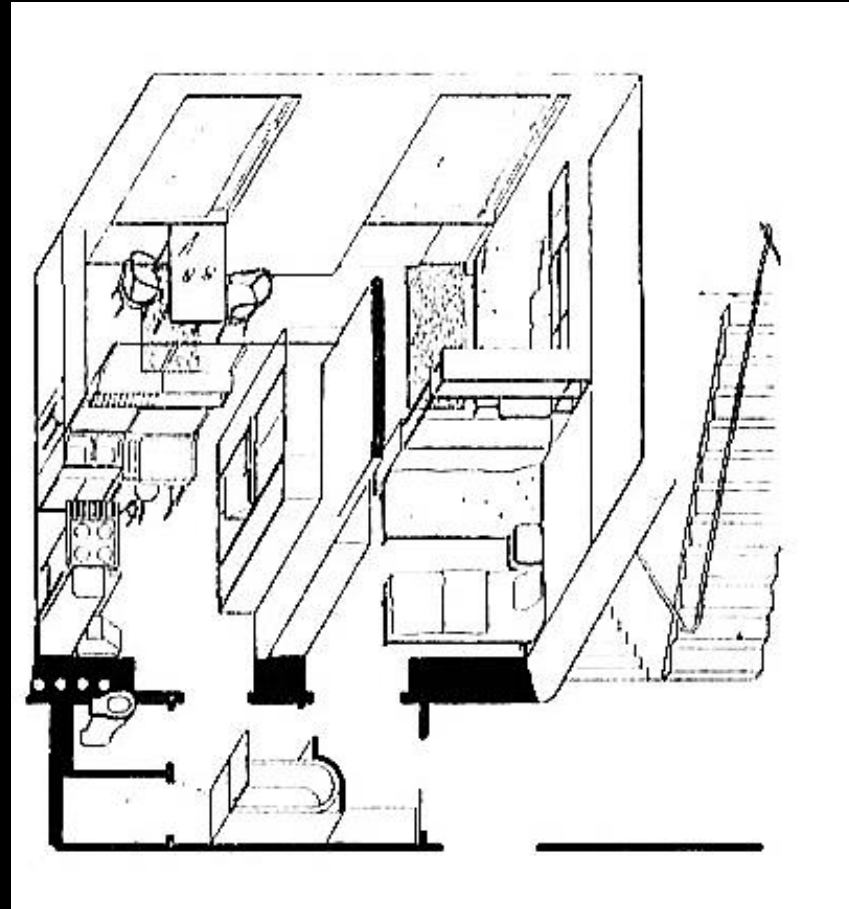
1115

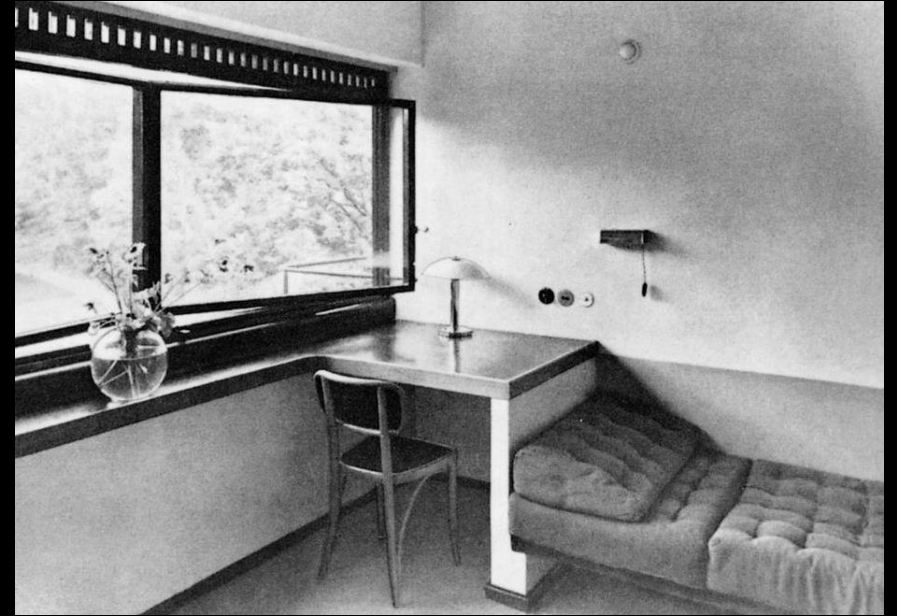

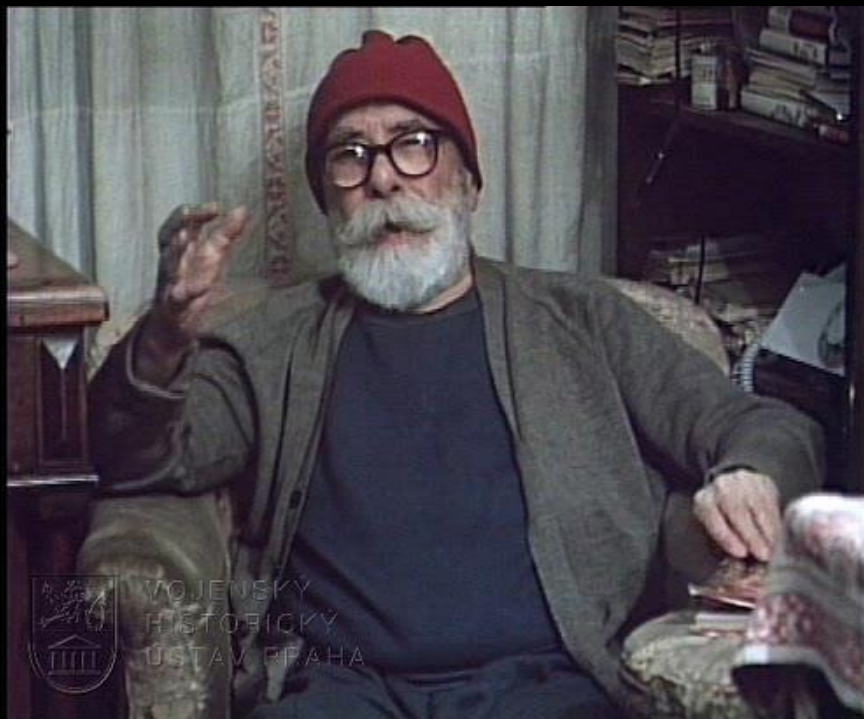
Karel Teige: Minimum Dwelling, 1932

Ladislav Žák:
Minimum Dwelling,
1932

Jaromír Kejcar:
Hotel Machnáč
room, 1929–1932

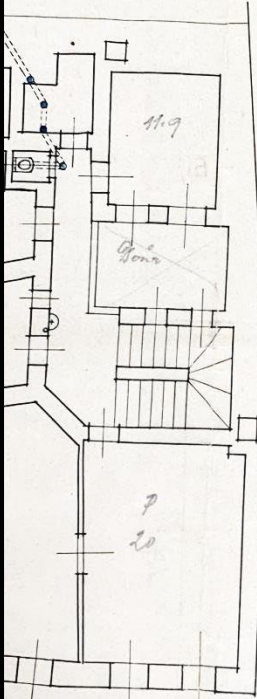
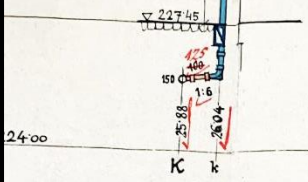
Fanouš, 50. léta

Dvojakt, 1955

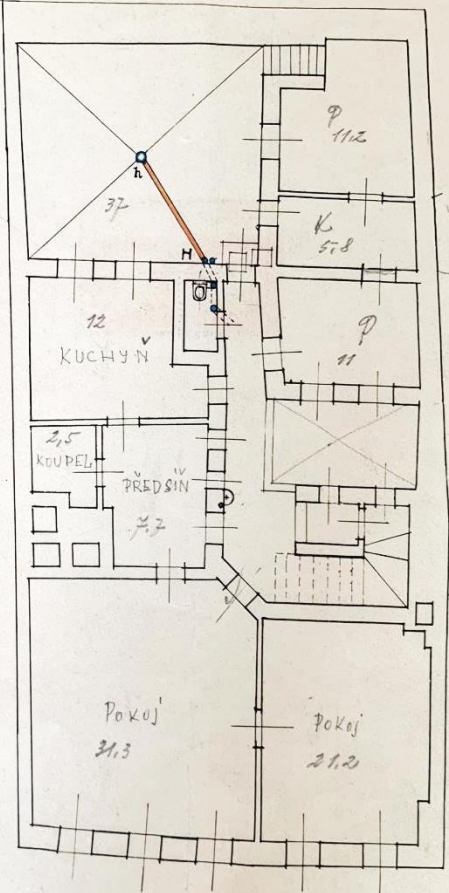

SITUACE 1:720.

I. PATRO.

Vincent Franc

II. PATRO.

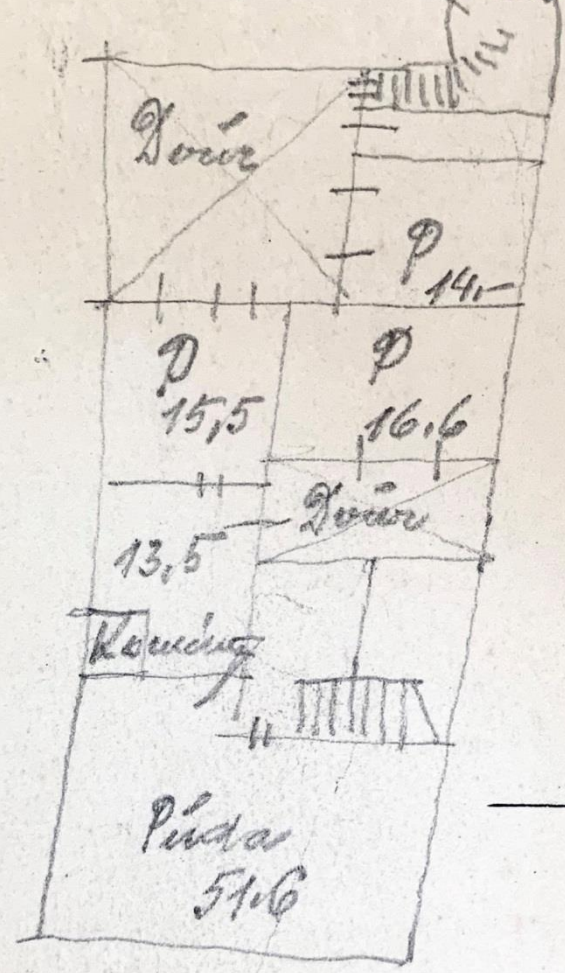
ARCHITENT JAN PAČL

Revid. Trajer 13.11. [Signature]

ARCHITEKT

3 p.

STAVIT
PRAHA II.

Úvod

01

I. OBJECTS OF DESIRE

Za hranice měšťáctví:
Bizarní a melancholické
v malířském díle bratří
Boháčů

Hynek Láta

06

Teplá Domova:
Queer Domesticita
v moderní Praze

Ladislav
Zikmund-Lender

16

Jiné rodiny:
Obrazy queer rodičovství
v současném českém
a slovenském umění

Zuzana Štefková

24

II. QUEER LIVES

Umelec Štefan Leonard
Kostelniček (1900–1949):
Muž trochu tváří

Michal Mako

36

Jedna láska berlínského
malíře: Eberhardt Brucks
a Zdena Beneš

Jan Krčál

48

III. QUEER RE/VISIONS

Jindřich Chalupecký
a Duše androgyny
Překročení hranice
heteronormativity?

Marianna
Placáková

59

I OBJECTS

Teplá domova: Queer domesticita v moderní Praze

Ladislav
Zikmund-Lender

Ve svém příspěvku bych se rád zabýval performancí queer prostor ve českých zemích. Ačkoli je akademická genderová a queer analýza architektury a veřejných prostor stále ve svých počátcích, rád bych na několika příkladech ukázal jak společnou, tak distinktivní povahu mezi narativy queer prostor a jejich charakteristik a strategií západní Evropy a severní Ameriky a těch, které najdeme pouze ve středoevropské zkušenosti 20. století.

Přestože text George Chauncyho v knize Joela Sanderse *Stud* začíná větou „Neexistuje nic jako queer prostor“, může se zdát kniha *Queer Space* kritika a teoretika architektury Aarona Betskyho protichůdná - tvrdí totiž, že queer prostorem se může stát doslova cokoli. Nicméně i Betsky uzavírá svůj výklad tím, že „queer prostor je něco, co není postavené, ale jen implikované a většinou neviditelné.“ Oba se tedy shodují, že queer prostor je jen soubor situací, které se performují v dočasně queer socializaci a sexualizaci. Zatímco Betsky používá pojmy jako queer senzibilita a vytváření/konstrukce queer prostoru, Chauncy nabízí mnohem funkcionalističtější vysvětlení, když používá pojem „queer užívání“. Co ale obě tyto v mnoha ohledech převratné a do dnes inspirativní knihy z 90. let (Sanderova kniha s Chauncyho esejem je z roku 1996, Betskyho kniha vyšla v roce 1997) nevezaly v potaz bylo to, že zatímco popisovali západní svět, nevezali v potaz, že existovaly periferní části západního světa, jejichž konstrukce architektonického modernismu i queer zkušenost byla ve 20. století v mnohém podobná, ale v mnohém také značně odlišná.

V roce 2016 jsem byl hlavním kurátorem výstavy *Prostory touhy - Spaces of Desire*, která se konala v Galerii Jaroslava Fragnera v Praze. Naším cílem bylo ukázat, jak modernismus konstruoval a udržoval stereotypy a na druhé straně, jakými strategiemi byly subvertovány. Jak se ukázalo, navzdory mnoha proklamacím architektů, outsidersů i insidersů Wagnerschule se pokoušeli kolem roku 1900 modernizovat architektonickou formu i funkční organizaci obytného prostoru, ale na druhé straně nadále pokračovali v udržování a reprodukci vzorů 19. století týkajících se viditelnosti a uspořádání genderovaného prostoru. Loosův domácí voyerismus, esencialistické vlastnosti jako citovost, citlivost, přijímání a asivita byly připsány „ženskosti“, zatímco racionalismus, intelektuální práce a dominance byla připsána „mužnosti“ a jejich viditelnost v domácím interiéru, jak to popsala Beatriz Colomina, nebyl zda-

Děkuji za
pozornost